

Wiljandi
Eesti Põllumeeste Seltsi poolt
1904. aastal
4., 5. ja 6. septembril
Wiljandis ärapeetava
põllu- ja käsitöö näituse
eeskawa
ja seadused.



Bibliotheca
universitatis
Dorpatensis

A. Kenniti trükk, Wiljandis.

Wiljandi

Eesti Põllumeeste Seltsi poolt

1904. aastal

4., 5. ja 6. septembril

Wiljandis ärapeetawa

põllu- ja käsitöö näituse

eeskawa

ja seadused.



Дозволено Цензурою. — Юрьевъ, 21 іюня 1904 г.

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVIKOGU

Näituse eeskawa.

§ 1. Näitus peetakse 4., 5. ja 6 septembril ära ja on vaatajatele awatud: 4. septembril kella 12—7 õhtu, 5. septembril kella 9. hom. — k. 7. õhtu ja 6. septembril kella 9. hom. — kella 5 õhtu.

§ 2. Näituse jaoskonnad.

I. Koduloomad ja kodulinnud.

1. Hobused.

a) Täkid.

1. klass. Nelja-aastased ja wanemad täkid.
2. " Kolme-aastased täkid.
3. " Kahe-aastased "
4. " Aastased "

b) Märad.

- 1—4 kl. niisama, kui täkid.
5. " Warjadega märad.

2. Weised.

a) Pullid.

1. kl. Täiswerd pullid.
2. " Segawerd "
3. " Gesti tõugu "



- b) Lehmad.
- c) Mullikad.
- d) Wajikad.

Jaotus niisama, kui pullide juures.

3. L a m b a d.

- a) Willalambad.
- b) Lihalambad.

4. S e a d.

5. K o d u l i n n u d.

a) Kanad, b) hanid, c) pardid, d) kalkunid ja muud.

II. Karjakasvatuse saadused ja piimatalituse riistad.

A. Piimatalituse saadused.

a) Wõi.

1. fl. Hapukoore wõi.
2. „ Pariisi wõi (keedetud koorest).
3. „ Rõõsakoore wõi.

b) Juust.

c) Piim.

B. Muud karjakasvatuse saadused.

Rahk, will, harjased, seep, liim ja n. e.

C. Piimatalituse riistad.

Lüpsij-, kurnamij-, wanutamise nõuud, koorelahutajad, wõitegemise masinad ja muud.

III. Põllutöö saadused.

1. Viljataimed ja seemned: rukkid, odrad, kaerad, oad, erned, tatrak, kartohvlid j. n. e.
2. Elajatoidu taimed ja seemned: ristikhein, timut ja muud.
3. Heinamaade parandamise tööd.
4. Riutaimed ja seemned: linad, kanep ja muud.
5. Põllutöö tehniksa saadused: jahu, tangud, tärkliis, taimeõlid ja muud.
6. Valmistatud toiduained.

IV. Aia- ja metsapidamise saadused.

1. Aiapidamise saadused: a) Aiapuude taimed, wiljad ja seemned; b) marjapõõsad ja marjad; c) puuwilja joogid ja muud; d) keeduwiljad ja seemned: kapsad, kaalid, kurgid, kõrwitjad ja muud.
2. Metsapidamise saadused: a) Metsapuude taimed ja seemned; b) metsahäwitajate putukate kogud ja muud.

V. Mesilastepidamise saadused.

a) Mesi, waha j. m. b) mesipuud mesilastega ja mesilastepidamise juures tarwitatawad riistad.

VI. Põllutööriistad ja masinad.

1. Põlluharimise, külwamise ja seemnepuhastamise riistad ja masinad: adrad, äglid, külwimasinad j. m.

VII. Meesterahwa käsitööd.

- A. Kõikjugu sepa, puusepa, tõllasepa, sadulsepa, korwipunumise ja muud tööriistad.
- B. Kunstkäsitööd.

VIII. Naesterahwa käsitööd.

1. Telgede pääl koetud tööd: kangad, tekid, laudlinad j. n. e.
2. Warrastega koetud tööd: sukad, kindad ja muud käsitsi ja masinaga tehtud tööd.
3. Heegeldatud, wäljaõmmeldud ja muud tööd.

§ 3. Näituse ajal saab kõnesid peetud ja näitusele toodud masinatega ja riistadega proovitöösid tehtud.

§ 4. Näituse piletide hinnad on: Laupäewal 35 kop., pühapäewal 25 kop. ja esmaspäewal 35 kop. Terwe näituse aja pilet nime pääle 1 rubla.

Täshendus: Selfiliikmed, kes käesolewa aasta eest liikmemaksu ära maksnud ja liikmetaardi ette näitawad, pääsewad ilma piletitä näitusele.

Näituse asjade wäljapanemise kord.

Asjade ülesandmine.

§ 5. Kõik näitusele toodavad loomad ja asjad peavad kõige hiljemalt pühapäevaks **22. augustiks** Wiljandi Gesti Põllumeeste Seltsi eestseisusele ehk allpool nimetatud näituse toimekonna liikmetele üles antud jaama: Wiljandi linnas: H. Leofe, A. Tõllasepp, A. Kennit, J. Balzar, A. Johansson, J. Kullamaa; Wiljandi wallas: M. Tõnisson, H. Rõges, J. Soosaar; Karulas: T. Waldmann, T. Meier; Wana-Wõidus: J. Eigu, J. Kurwitz, A. Drik, J. Põru; Uusnas: H. Niggol, J. Koppel; Pärstis: H. Riitsel, H. Peel; Pärts: H. Takk, Jaan Särew; Wiiratsis: M. Jürine, P. Johani, J. Laar; Wana-Tennasilmäs: H. Karu, H. Jaanson, J. Lellep; Holstres: P. Minson, M. Bill, H. Fuhtamson; Aidus: J. Piil, H. Kiilaspa, P. Matson; Kaarlis: J. Venfin, J. Orraw; Loodis: J. Millistfer, K. Wene; Heimthalis: J. Särew, J. Rõima, T. Weldemann; Suure-Rõpus: H. Sari, P. Juust; Sürgaweres: J. Villak, H. Lellep; Taeweres: J. Rõmmik; Enges: J. Kurrik; Ollustweres: A. Pajur; Wastemõisas: J. Krieger, T. Thloff; Wana-Karistes: M. Sepp; Pornuses: J. Toomberg; Tarwastus: H. Minson, A. Johanson; Kuresaares: J. Pausk; Kärstnas: H. Tois; Puiatus: J. Pihtlak, K. Latsberg, T. Saar;

Bahumeres: M. Waga; Saarewallas: S. Utso; Disus: S. Kõandt; Tartus: „Postimehe“ toimetaja cand. jur. J. Tõnisson. — Pääle selle on näituse asjade ülesandmise wastuwõijateks palutud: W. Kaswandik, walitseja Niimla mõisas; J. Nurmberg, kirjutaja Wõijikus; J. Puskar, kirjutaja Kabalas; A. Linde Wana-Wändras, Wihtal; S. Wiitack Kilingi-Nõmmes; S. Viigant Pärnus (Riia ml.); P. Kebane Wana-Karistes, Armal; J. Kuff, kooliõpetaja Leebikus; C. Kiilaspä, raamatukaupleja Tõrwas; J. Kiujalaas Karksi-Muias; J. Kizberg, kooliõp. Pööglis; K. Peerna, köster ja kihelkonnakooliõp. Puhjas; J. Kompus, köster ja kihelk. kooliõp. Kannus; J. Wasjar, raamatukaupleja Põltsamaal; J. Toomberg, walitseja Uue-Põltsamaa mõisas; S. Laane trükitoda Pärnus; A. Jürgenstein, kihelkonnakooliõp. Wändras; politsei ametnik Molnik ja J. Seidelbergi raamatukauplus Paides; P. Jaanusson, Pajumõisa walitseja (Walga linna juures); J. Karlsoni raamatuf. Walgas; J. Bloompuu ja A. Buschi raamatuf. Tallinnas; cand. jur. K. Päts Tallinnas; T. Niimann, kirjutaja Kõos; õpetaja W. Keiman Kolga-Jaanis; J. Papp, kaupmees Türis; J. Maksim, kirjutaja Raplas.

Tähsendus: Hiljemalt ülesantud asjad saavad, kui ruum lubab, küll näitusele wastu wõetud ja tulewad auuhinnamõistmise alla, mõistetud auuhind jääb aga wäljaandmata.

§ 6. Asjade ülesandmiseks on ülesandmise lehed trükitud, kuhu küsimuste pääle täielised kostused tulewad kirjutada. Ülesandmise leht № 1

tuleb 22. augustiks W. G. Põllumeeste Seltsi eestseisusele siisje saata, № 2 aga nendesamade kostustega näituse platšil asjade siisjeandmise juures ette näidata.

§ 7. Kui väljapaneja wale teateid looma ehk asja kohta üles annab, siis kaotab ta auuhinna saamise õiguse.

§ 8. Kõikide näitusele toodawate asjade wääratus peab üles antud saama ja ei wõi näituse ajal mitte kõrgendatud saada. Kes oma looma ehk asja müüa tahab, peab ülesandmise lehes seda juurde kirjutama.

A s j a d e w a s t u w õ t m i n e .

§ 9. Näituse asjade wastuwõtmine näituse ruumides kestab 3. septembril kella 12=nest l. õhtu kella 7=ni ja 4. septembril hom. kella 6—9=ni.

Näitusele toodaw hapukoore ja keedetud koore (Pariisi) wõi peab 22. augustil s. a. kella 12—5 p. l. seltsimajas näituse toimekonnale ära antud saama. Kõõsakoore wõi saab näituse muude asjadega ühel ajal wastu wõetud.

Asjade wastuwõtmise juures antakse väljapanejale kwiitung, mille ettenäitamisel asjad pärast näituse lõppu omanikule välja antakse.

§ 10. Näitusele toodawate loomade ja asjade eest wõetakse järgmisel wiisil platširaha:

Hobuse eest tallis	1 rbl.	— kop.
" " kuuri all	— "	75 "
Varjaga mära eest tallis	1 "	50 "
" " " kuuri all.	1 "	— "
Kariloomade, sigade, lammaste, wajakate ja teiste loomade eest latri päält	— "	50 "
Põllutööriistade, masinate, wanfrite jne. eest õue pääl ruutjülla päält	— "	10 "
Asjade eest kuuri all ruutj. päält	— "	20 "

Kaesterahwa ja meesterahwa käsitööde, karjafaswatuse ja põllutöö saaduste eest saalis ja weranda pääl numbri päält 10 kop.; tarwitab asi rohkem kui üks ruutjalg ruumi ehk pannakse terve asjade kogu wälja, siis tuleb ruutjala päält 5 kop. maksta.

Sulgloomad, kes puurides näitusele toodakse, on maksust priid.

Hobuste ja kariloomade eest tuleb platsiraha ülesandmise juures ülesandmistele wastuwõtjate kätte siise maksta, teiste asjade eest tuleb platsiraha asjade siisjeandmise juures ära maksta.

Kui tallides ruumi hobuste tarwis enam ei ole, siis antakse siisjemaksetud platsirahast üleliigne osa tagasi.

§ 11. Et näituse waatajatele wõimalikuks teha wäljapandud asju lähemalt tundma õppida, selleks palutakse wäljapanejaid näitusele toodawatele asjadele lühikene kirjeldus juure panna.

§ 12. Asjade väljapanejad saavad esimesel ja viimasel näituse päeval prii pileti, kui asi pääle wiie rubla väärt on; väljapanejad aga, kelle näite-
asi alla wiie rubla väärt on, saavad üksnes wiimasil näituse päeval prii pileti, mis asjade wastuwõtmise juures välja antud saab

Asjade hoidmine.

§ 13. Asjade ja loomade tulekasjas finnitamine wõib asja omaniku poolt tema enese kulul sündida.

§ 14. Loomade sjoõtmise ja talituse eest peawad väljapanejad ise muret kandma. Loomade talitajatele saawad sisse- ja wäljakäimiseks prii piletid antud, mis nähtawas kohas kanda tulewad. Sel ajal, kui näitus awatud, ei tohi talitajad mitte näituse platsilt ära minna, ei saa sellepärast ka sel ajal selle piletiga sisse lastud, waid peawad oma kuluga uue pileti ostma; nõndajama peawad talitajad uue pileti ostma, kui nad antud prii pileti ära kaotanud on. Loomade puhastamine peab iga päew enne näituse awamist sündima. — Loomade talitajad ja asjade järelewaatajad peawad näituse toimekonna seadumisi tähele panema ja tema sõna kuulma.

Täheendus: Kui loomade talitaja äraolemise pärast üks loom ette toomata jääb, siis on looma wäljapanejal kuni 1 rubla makssta ja toimefond lasseb selle looma ühest selleks seatud inimsest ette tuua.

Asjade müümine.

15. Näitusele toodud asjade müümine sündib ainult näituse jaoskondade juhatajate läbi.

Müüdnud asjade päält läheb näituse kasjasse loomade ja eluta asjade eest 2 protsenti; põllutööriistade ja masinate eest $\frac{1}{2}$ protsenti. — Kes jalaja ehk ilma toimekonna lubata müüb, maksab 10% näituse kasja hääks.

§ 16. Kes oma näitusele toodud loomi ehk asju oksjoni viisil toimekonnast müüa tahab lasta, see peab seda toimekonnale teada andma. Väljapakumist toimetab näituse toimefond. Protsendi raha tuleb nõndasama palju maksta, kui müümise juures.

Asjade äraviimine.

§ 17. Näitusele toodud loomad ja asjad jäävad oma koha pääle 6. septembri õhtu kella 5-ning peavad pääle näituse lõppu 24 tunni aja sees näituse platsilt äraviidud saama. Asjade eest, mis tähendatud aja sees äraviidud ei ole, ei vastuta näituse toimefond mitte.

Tähsendus: Kõik asjad ja loomad, mis näitusel mitte ära ei ole müüdnud, viidakse näituselt raudteedel ilma maksuta koju tagasi.

Et seda õigust saada, ei tohi aga loomade ehk asjade omanikud weofirjade ärakirju ehk dublikatidid, mis neile asjade saatmise juures raudteel antakse, mitte ära hävitada ega kaotada, vaid peavad neid alal hoidma ja näituse toimekonnale ette näitama, et jellel võimalik oleks tagasiweo tunnistuste pääle tarvilikka märkusi teha.

Neid asju, mis „bagasis“ näitusele toodud, ei saa mitte ilma hinnata tagasi saata, sest et tarvilik ärakiri weofirjast puudub.

Auuhinnamõistmise seadused.

§ 18. Auuhinnamõistmine saab jaostkondade järele näituse toimekonna poolt waliud auuhinnamõistjate komisjoni läbi toimetatud.

§ 19. Auuhinnamõistjad ei wõi jelles jaostkonnas, kus nad ise auuhinnamõistjad on, mitte asju ega loomi auuhinna saamiseks wälja panna (auuhinna tahtmata aga küll).

§ 20. Wäljapanejad on kohustatud auuhinnamõistjate nõudmise pääle neile oma wäljapandud asju ise ehk oma asemikkude läbi otjustamiseks kohasel wiisil ette seadma.

§ 21. Auuhinnamõistmine sünnib numbrite andmise läbi. Suhtub, et mitmel asjal ühesuurune üleüldine number wälja tuleb, siis wõrdlewad auuhinnamõistjad neid asju uuesti isekeskis ja teewad häälte enamusega otjuse.

§ 22. Auuhinnamõistmise juures peawad järgmised määrused tähele pandud saama:

1. Hobuste jaostkonnas: a) Täiskaswanud hobused peawad vähemalt 2 arschinat kõrged olema. b) Hobune peab vähemalt üks aasta enne näitusl wäljapaneja omaks saanud olema. c) Wõistluse juures on omakaswatatud hobusel ostetud hobuse kõrwal eesõigus. d) Hobused

kolmest aastast pääle peavad sõita ja wedada mõistma. e) Näidatawates hobuste kogudes peab vähemalt 4 hobust ühest tõust mitmesuguses wanaduses (warjad, jälud, täiskaswanud hobused) olema. Suurpõllupidajate hobuste kogudes peab hobuste arw poole juurem, see on vähemalt 8 olema.

2. Weiste ja osskonnas: a) Iga tõugu weised tulewad isekeskis wõrdlemise alla wõtta. b) Piimalehmad peawad 3—10 aastat wanad olema. c) Kogudes peab vähemalt 5 looma ühest tõust mitmesuguses wanaduses olema. Suurpõllupidajate kogudes olgu loomade arw vähemalt 10.

Tähsendus : Suurpõllupidajate kogud, nii hästi hobuste kui ka elajate juures, wõistlewad isekeskis, kuna wäiksepõllupidajate kogud isekeskis wõistlewad ja ka suurpõllupidajate kogudega wõistelda wõiwad. — Kogude kõige juurem auuhind nii hästi wäike- kui ka suurpõllupidajatele on 50 rubla kiitusekirjaga.

3. Sigade juures tuleb kaswu, rammuwõtmise ja tõuu pääle rõhku panna.
4. a) Willalammaste l on lihalamaste kõrwal eesõigus. b) Willalambad tulewad pügamata näitusele tuua.
5. a) Wõid peab vähemalt 10 naela näitusele toodama. b) Wõi seltsid wõistlewad isekeskis.
6. Wilja-, aia- ja metsataimedest peab vähemalt 20 taimet igast tõust wälja pandama.

7. Wilja- ja linaseemet peab vähemalt üks waff, heinaseemet 20 naela, aia-, metsa- ja feeduwilja seemet vähemalt 1 nael näitusele toodama.
8. Linu toodagu vähemalt 20 naela.
9. Dünade eest võib I. auuhinna ainult see saada, kellel vähemalt 30 dünapuud aias on, II. auuhinna, kellel 20 ja III. auuhinna, kellel vähemalt 10 dünapuud on. -- Puudest peab vähemalt $\frac{2}{3}$ tali- ja sügisdünapuid olema.
10. Aia- ja feeduwiljadel, seemetel ja taimedel peawad tõu nimed juures olema. — Omatehtud weinišid peab igast šordiši vähemalt 2 pudelit näitusele toodama ja weinide walmistamise õpetus juurde lisatama.
11. Üleüldist I. auuhinda mesilastepidamise eest võib ainult see saada, kellel vähemalt 10 mesilasteperet kastpuudes aias on ja kellel kõik mesilastepidamises tarwisolewad kõige paremad abinõuid wäljapandud on. Mesipuud peawad päält wäljawõetawate raamidega, kahe lennugauga, korraliku aude- ja meerruumiga ja ja tarwiliku šuojusega olema.

Mett tuleb vähemalt 10 naela, waha 3 naela wälja panna.

12. Maesterahwa käsitööde auuhinnamõistmise juu-

res saab auhinna saamiseks eesõigus jellele antud, kes rohkem asju näitusele toonud on. — Selgedel tehtud tööd saavad kõige rohkem tähele pandud.

Täendus: Näituse hääts on seltsi poolt **1000 rbl.** määratud. Auuhindadeks on hulk hõbe- ja brongš-auurahasid, kiitusekirju ja sularaha. (Koduise käsitöö auuhindadeks on Ministrierumi pooli 1 hõbe- ja 2 brongš-auuraha, 10 kiitusekirja ja **50 rbl.** raha annetatud).

§ 23. Raebtused auhinnamõistmises tehtud wormi wigade üle tulewad kõige hiljemalt wiimasel näituse päewal kell 10 enne lõunat näituse toimekonna esimehel kirjalikult jisse anda.

§ 24. Lõpuotsus auhinnamõistmises tehtakse tarwilikul korral jaoskonna auhinnamõistjate ja näituse toimekonna wolinikkude ühisel koosolekul.

§ 25. Auuhindade väljajagamine sünnib wiimasel näituse päewal pärast lõunat näituse toimekonna poolt auhinnamõistjate protokollide põhjusel.



A. Kenniti



Trükikoda



Wiljandis,

Lossi uulitsas v. Colongue majas
walmistab kõikfugu

☞ trüki töösid, ☞

nagu nimelt: igale inimesele, jeltsidele, äri-
dele, koolidele, walla- ja mõisawalitsustele,
kohtudele ning muudele ametikohtadele.

Isääranis ilufaste ja muu soowi järel
walmistatakse

nime-, fihluse- ja pulmakaarta
ning
laulatuse laululehta.

Kõik tööd walmistatakse ruttu, hoolega ja
ilutundliselt, kuna hinnad tuttawal wiisil ikka
odavamad kui mujal on.

☞ Kõhket tööde tarwitamist palub ☞

auupakklikult A. Kennit.